

Subkultury

mládeže

what are **you** into?

THOR STEINAR
NORDIC COMPANY

Metal

naturalbornchaos

BLACK SABBATH

 dreamstime.com

Kultura

- *specifický lidský způsob* organizace, uskutečňování a rozvoj činnosti, který je zpředmětněný (objektivizovaný) v materiálních i nemateriálních výsledcích lidské činnosti – především práce
- kultura = označení pro všechny sdílené normy, způsoby chování, schopnosti, hodnoty, rituály, tradice, znalosti a dovednosti, *s nimiž se člověk nerodí, ale které přebírá v procesu socializace*

(Sopóci, Búzík)
- socializační funkce kultury (Duffková, Urban, Dubský)

Kultura

- několik specifických segmentů
  - **kulturní artefakty** (materiální výtvořiny lidské činnosti)
  - **sociokulturní regulativy** (sociální normy, pravidla lidského chování)
  - **ideje** (nemateriální cíle, vize, hodnoty a představy)
  - **sociální instituce** (nadosobní komplexy normativně ustanovených mezilidských vztahů a řešení opakujících se životních problémů – stát, náboženství, rodina, školství, prostituce, manželství, korupce...)

Subkultura

- kultura = suma specifických vzorců jednání (Ruth Benedict)
- v případě odlišnosti od dominující (hlavní) kultury hovoříme o *subkultuře*
- Definice
  - **substanční** – co je postatou subkultury
  - **funkcionální** – jaké funkce subkultura plní
- „*sub*“-kultura – asociace „nizkého“, „horšího“ = často používáno v souvislosti s deviantní subkulturou
- *okrajová kultura* – pojmově čistší pojem (Girtler)

Subkultura

- soubor specifických *norem, hodnot, vzorů chování* a *životní styl*, charakterizující určitou skupinu v rámci širšího společenství (např. v rámci tzv. dominantní kultury)
- pravidelná interakce mezi příslušníky určité sociální vrstvy vede ke vzniku
  - funkčního postojevého, hodnotového a normativního komplexu, který zahrnuje postoje k práci, ke vzdělání a školské výchově, k módě, jazyku, hudbě, k církvím a náboženství, k organizovaným politickým aktivitám, k etnickým menšinám atd.
  - a který se projevuje v podobném (ve vztahu k jiným skupinám specifickém) životním stylu a způsobech reagování na opakující se sociální podněty

Subkultura

- A. Cohen (Delinquent Boys. The Culture of the Gang)
- **referenční rámec** (*frame of reference*)
  - ❖ pohled jedince v subkultuře na dění okolo
  - ❖ jde o soubor hodnot, které jedinec uznává a které odmítá, stejně jako způsobů, jak dosáhnout určitých cílů a překonat překážky, s nimiž se setkává
  - ❖ cíle, kterých chce dosáhnout, a prostředky, které užívá, jsou obsaženy v jeho referenčním rámci formovaném v průběhu socializace
  - ❖ pokud tento referenční rámec neodpovídá r. rámcům druhých lidí, pak se může jedincovo chování z hlediska většinové společnosti jevit jako nepřijatelné a bude sankcionován
  - ❖ dle Cohena je pak vstup do subkultury ideálním řešením, neboť pak se obklopuje lidmi s podobným či stejným referenčním rámcem

Subkultura – typologie (Cloward, Ohlin)

- **kriminální** (racionální aktivita orientovaná zejména k ekonomickému zisku, města, pouliční kriminalita)
- **konfliktní** (agresivní, násilná aktivita)
- **úniková** (retroaktivní, např. narkomanie, alkoholismus)

Kontrakultura

- subkultura, která vytváří a reprodukuje normy a hodnot, jež ostře kontrastují s analogickými normami a hodnotami dominantní kultury (ne jen odlišnost, ale odmítnutí)
- hledání alternativního přístupu k životu (beatnici, hippies, punk)
- u protestních kontrakultur – typický politický radikalismus konfrontující obecně přijímané normy a ideje

Subkultura mládeže

- subkultura vázaná na specifické způsoby chování mládeže
- na sklon k určitým hodnotovým preferencím, akceptování či zavrhování určitých norem
- životní styl odrážející podmínky života
- symboly subkultury mládeže nejsou výrazem odporu dospívajících vůči rodičům, jako spíše způsob konfrontace se světem dospělých

Subkultura mládeže

- subkultury mládeže nelze analyzovat jen v kategoriích socializace, sociálního zrání apod.
- je třeba vzít v úvahu i širší sociální a historické okolnosti
- neexistuje jednotná kultura mládeže
- rozmanité možnosti seberealizace jedince i subkulturních skupin
- čím komplexnější kultura a čím diferencovanější populace, tím spíše vzniknou rozmanité subkultury

Subkultura mládeže

- styl vypovídá o skupině, může být chápán jako symbol nebo znak
  - **image** (vzhled – oblečení, účes, různé doplňky, tetování)
  - **vystupování** (výraz tváře, styl chůze, postoj těla)
  - **argot** – (speciální slovní zásoba, způsob jakým je pronášena)

Scéna a životní styl

- **scéna** = moderní městská forma společenského styku, ve které mají účastníci stejný zájem na trávení volného času nebo se zaměřují na stejný životní styl, ale nemusí se vzájemně znát (technoparty)
- **životní styl** = souhrn životních forem, jež jedince aktivně prosazuje
  - hodnotová orientace, projevuje se v chování i ve způsobu využívání a ovlivňování materiálních i sociálních životních podmínek
  - také z hlediska volného času a způsobu hospodaření s ním

Identita

- jev, který je výslednicí dialektiky vztahu jedince a společnosti (Berger a Luckmann)
- **typy identity** – jako sociální produkty, vzory a normy (genderové identity = specifická rolová očekávání)
- **identita**
  - vnější úroveň (sociální identita; *Čech, trenérka, popelář, žena*)
  - vnitřní úroveň (self-identita; kdo jsem a zážitek Já; *jsem Čech, jsem trenérka, jsem popelář, jsem žena*)
- **sociální identifikace** – kategorizace druhých a identifikace „Já“ či „My“ (Jenkins)
  - ❖ „to jsou oni; oni jsou tací“ x „to jsem já, to jsme my“

Klíčové zdroje

Smolík, Josef. Subkultury mládeže. Uvedení do problematiky. Praha: Grada, 2010.

Velký sociologický slovník. Praha: Slon, 1996.